

Теорія та історія держави і права; історія політичних та правових учень
УДК 340.13

Дем’янчук Юрій Вікторович

*доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри права факультету менеджменту та права
Вінницький національний аграрний університет*

Demianchuk Yurii

*Doctor of Law, Associate Professor,
Professor of the Department of Law of the Faculty of Management and Law
Vinnytsia National Agrarian University
ORCID: 0000-0002-7695-6338*

Новак Ярослав Віталійович

*директор, кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри права та соціально-поведінкових наук
Відокремлений структурний підрозділ закладу вищої освіти
«Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»»
«Білоцерківський інститут економіки та управління»*

Novak Yaroslav

*Director, Candidate of Legal Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Law and Social and Behavioral Sciences
Separate Structural Subdivision of Higher Education Institution
“Open International University of Human Development “Ukraine”
Bila Tserkva Institute of Economics and Management
ORCID: 0000-0002-2877-6746*

Сидоренко Віталій Вікторович

*кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри права та соціально-поведінкових наук
Відокремлений структурний підрозділ закладу вищої освіти
«Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»»
«Білоцерківський інститут економіки та управління»*

Sydorenko Vitalii

*Candidate of Legal Sciences, Associate Professor,
Head of the Department of Law and Social and Behavioral Sciences
Separate Structural Subdivision of Higher Education Institution
“Open International University of Human Development “Ukraine”
Bila Tserkva Institute of Economics and Management
ORCID: 0000-0002-5726-1303*

Добренька Наталія Вікторівна

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри права та соціально-поведінкових наук
Відокремлений структурний підрозділ закладу вищої освіти
«Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»»
«Білоцерківський інститут економіки та управління»*

Dobrenka Nataliya

*Candidate of Legal Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Law and Social and Behavioral Sciences
Separate Structural Subdivision of Higher Education Institution
“Open International University of Human Development “Ukraine”
Bila Tserkva Institute of Economics and Management
ORCID: 0000-0003-4480-3537*

**ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО
БЕЗПЕКОВОГО СЕРЕДОВИЩА
THEORETICAL AND LEGAL BASIS OF THE FORMATION OF THE
MODERN SECURITY ENVIRONMENT**

Анотація. В даній статті велика увага приділяється, визначенню та характеристиці безпеки в країні під час воєнного стану. На перший погляд безпека та військові дії, є не поєднаними явищами. На сьогодні, під час війни в Україні, досить складно, усвідомити, прогнозувати та гарантувати внутрішню безпеку громадян. Взагалі, розуміння і втілення особливостей безпеки в країні, в якій проходить війна є досить складним процесом.

Метою демократичної, правової Україна, як держави, є надання та гарантія реалізації прав кожного в країні. Таке положення визначено, в Конституції та законах України, що включає, в себе : 1) однією з основних напрямків держави є захист та забезпечення прав і свобод своїх громадян. Це включає в себе право на життя, свободу слова, релігійну свободу, право на справедливий суд, право на освіту та багато інших; 2) держава має за завдання забезпечувати безпеку та захист своїх громадян від загроз зовнішніх та внутрішніх; 3) соціальне забезпечення: держава ставить перед собою завдання забезпечення соціального добробуту громадян, включаючи доступ до медичної допомоги, освіти, соціального забезпечення та інших послуг; 4) держава має за мету створення справедливого та стабільного суспільства, де закони і правопорядок діють рівно і справедливо для всіх; 5) багато держав ставлять перед собою завдання сприяти економічному розвитку та процвітанню свого населення; б) держава також здійснює зовнішню політику для захисту своїх національних інтересів та співпраці з іншими державами.

В сучасному світі, в якому майже кожна держава, зокрема, Україна, будує свою діяльність на принципах демократії, конституційності, правової основи, складно, уявити, дії, що посягання на життя, здоров'я людини, особливо з боку іншої держави. Одним з принципів є принцип пріоритету права, означає, що всі громадяни, а також державні органи та посадові особи, повинні діяти в межах закону та Конституції.

Україна являє собою суверенну державу з власною системою управління і принципами діяльності. Вона є демократичною державою, де влада виходить від народу і виражається через вибори та участь громадян у прийнятті рішень. Найважливіший обов'язок, будь якої держави, є забезпечення безпеки її громадян. В більшості випадків, це завдання виконується державою, при ліквідації надзвичайних подій: землетрусів, повеней, війн та інших природних катаклізм. Одним з найважливіших та невід'ємних права людини, є право на життя. Україна гарантує низку прав кожному, у будь якій сфері життя, особливо, що стосується безпеки. Захист прав і свобод громадян, включаючи право на життя, свободу слова, свободу віросповідання, право на справедливий суд та інші основні права, визнаються міжнародними стандартами прав людини. Влада в Україні здійснюється та контролюється її громадянами. Державні органи виконують свої функції на користь громадян і відповідають перед ними. Україна прагне забезпечити соціальну справедливість та рівність перед законом. Це включає в себе соціальний захист та підтримку тих, хто перебуває в складних життєвих обставинах.

Ключові слова: *безпечне середовище, права людини та громадянина, право на життя, суверенна держава, Конституція України, соціальне забезпечення, справедливість, стабільність суспільства, захист та забезпечення прав і свобод громадян.*

Summary. *In this article, much attention is paid to the definition and characteristics of security in the country during martial law. At first glance, security and military actions are not connected phenomena. Today, during the war in Ukraine, it is quite difficult to realize, predict and guarantee the internal security of citizens. In general, understanding and implementing security features in a country where a war is taking place is a rather complex process.*

The goal of a democratic, legal Ukraine as a state is to provide and guarantee the realization of the rights of everyone in the country. Such a provision is defined in the Constitution and laws of Ukraine, which includes: 1) one of the main directions of the state is the protection and provision of the rights and freedoms of its citizens. This includes the right to life, freedom of speech, religious freedom, the right to a fair trial, the right to education and many others; 2) the task of the state is to ensure the safety and protection of its citizens from external and internal threats; 3) social security: the state sets itself the task of ensuring the social welfare of citizens, including access to medical care, education, social security and other services; 4) the state aims to create a fair and stable society where laws and law and order operate equally and fairly for all; 5) many states set themselves the task of promoting the economic development and prosperity of their population; 6) the state also implements foreign policy to protect its national interests and cooperation with other states. In the modern world, in which almost every state, in particular, Ukraine, builds its activities on the principles of democracy, constitutionality, and the legal basis, it is difficult to imagine actions that encroach on the life and health of a person, especially on the part of another state. One of the principles is the principle of priority of law, which means that all citizens, as well as state bodies and officials, must act within the limits of the law and the Constitution.

Ukraine is a sovereign state with its own management system and principles of activity. It is a democratic state, where power comes from the people and is expressed through elections and citizen participation in decision-

making. The most important duty of any state is to ensure the safety of its citizens. In most cases, this task is performed by the state, during the liquidation of extraordinary events: earthquakes, floods, floods, wars and other natural disasters. One of the most important and inalienable human rights is the right to life. Ukraine guarantees a number of rights to everyone, in any sphere of life, especially regarding security.

The protection of the rights and freedoms of citizens, including the right to life, freedom of speech, freedom of religion, the right to a fair trial and other fundamental rights, are recognized by international human rights standards. Power in Ukraine is exercised and controlled by its citizens. State bodies perform their functions for the benefit of citizens and are accountable to them. Ukraine strives to ensure social justice and equality before the law. This includes social protection and support for those in difficult life circumstances.

Key words: *safe environment, human and citizen rights, right to life, sovereign state, Constitution of Ukraine, social welfare, justice, stability of society, protection and provision of rights and freedoms of citizens.*

Постановка проблеми. Складність впровадження безпекового середовища, та її застосування в цілому, викликає занепокоєння. Відповідно до Конституції України, людина, визнається найвищою соціальною цінністю, яка захищається державою, її законодавством. Україна визнає суверенітет і недоторканність території та має право захищати її від будь-якої агресії чи порушення. З 2014 року, зокрема, з 24 лютого 2023 з моменту повномасштабного вторгнення росії в Україну про безпеку як таку, в загальному розумінні, дуже складно говорити, тим паче почуватися безпечно.

З моменту вторгнення в Україну, кількість громадян перебуваючих в групі ризику зросла, до неймовірних позначок. Влада в Україні зобов'язана

забезпечувати відкритість та доступність інформації для громадян, а також проводити відкриті діалоги з громадянським суспільством.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В сьогоденні, питання війни викликає багато занепокоєнь, особливої уваги аналізу та вирішенню цього питання приділяють І. Панафідін [9], Г. Грабович [6], О. Вайцеховська [5], О. Руденко [5], І. Шуміло [8].

Формулювання цілей статті (постановка завдання) передбачає дослідження теоретико-правової основи формування сучасного безпекового середовища.

Виклад основного матеріалу. В Україні панує закріплення правового закону, який ґрунтується, в першу чергу, на природному праві. Втручання росії, цілком є незаконним, це порушення національного та міжнародного законодавства. Майже неможливо співставляти вбивчі дії однією країною щодо громадян іншої країни. В той час, коли є чинними відповідні норми міжнародного права, що спрямовані на врегулювання будь-яких конфліктних питань демократичним, дипломатичним способами. Життя стає беззахисним.

Під час війни, складно провести фактичне впровадження норм природного права в життя кожного від немовляти до дорослого. Теоретико - правовий аналіз безпеки, допомагає, з'ясувати та визначити вплив норм міжнародного права на регулювання міжнародних відносин між суб'єктами міжнародного права. Міжнародне право - це система правил і норм, які регулюють відносини між державами та іншими міжнародними суб'єктами у світовому співтоваристві [5]. Принципи міжнародного права визначають основні принципи, які лежать в основі цієї системи. Основні принципи міжнародного права включають: Суверенітет держави – що означає, кожна держава має внутрішню і зовнішню незалежність і право самостійно приймати рішення на своїй території без зовнішнього втручання. Відповідно, до цього принципу, принцип суверенітету України, порушено,

країною-агресором, вторгнення на територію України іншою країною міжнародним принципом суверенітет держав, заборонено. Від порушення принципу суверенітету України, в першу чергу, страждають громадяни країни, які змушені переселятися на іншу територію до іншої країни, залишаючи свої домівки, майно. Національним законодавством України заборонено без законних підстав позбавляти громадян їх майна. Що є, ще однією підставою, порушення права громадян на власність без законних підстав міжнародного права іншою країною [5]. Суверенітет держав спрямований не тільки на захист права на проживання та володіння всіма наданими правами громадянам країною, але і на захист території країни, Ненасильство і заборона ведення агресії як принцип полягає у забезпечені реалізації незалежності як такої будь якого суб'єкта міжнародного права. Принцип ненасильства передбачає, що вирішення конфліктів повинно здійснюватися мирними засобами, а ведення агресії проти інших держав заборонено. На даний момент відбувається грубе порушення принципу ненасильства і заборони ведення агресії. Росія прямолінійно порушила принцип територіальної цілісності насильницькими та агресивними діями спрямованими на порушення внутрішньої безпеки громадян та країни в цілому. Йдеться не тільки про внутрішню безпеку, але й зовнішню безпеку міжнародних відносин кожного, або всіх суб'єктів міжнародного права. На нашу думку, міжнародна безпека, є гарантом, безпечного внутрішнього середовища, кожного суб'єкта міжнародного права. Завданням норм міжнародного права є регулювання поведінки на міжнародному рівні, тільки, завдяки цьому, вони визнаються дієвими та чинними, втіленими в життя міжнародного співтовариства, а отже, відбувається фактична їх реалізація шляхом неухильного дотримання.

Міжнародний принцип неналежного втручання передбачає, що держави повинні утримуватися від незаконних втручань у внутрішні справи та суверенні рішення інших держав. Він також, в Україні є

порушеним. Будь яке, незаконне втручання носить несприятливі, а інколи, і безповоротні наслідки, для країни в цілому. Принцип рівності держав передбачає, що всі держави, незалежно від їх розміру, сили або статусу, мають однакове право на міжнародному рівні. Принцип діалогу і співпраці сприяє розв'язанню міжнародних конфліктів та спільному вирішенню проблем [7]. Даний принцип є повністю ігнорованим. Принцип заборони використання сили вимагає від держав утримуватися від загрози або використання сили проти інших держав, крім випадків самооборони від збройної агресії. Україна правомірно дотримується та виконує цей принцип вчиняючи самооборону, захист та забезпечення своїх громадян різними правовими засобами, наприклад, надання відсічі агресивним діям нападнику. Принцип поваги до прав людини передбачає, що у разі вирішення міжнародних справ необхідно враховувати основні права і свободи осіб, які беруть участь у цих справах. багато країн є учасниками міжнародних договорів і конвенцій, які гарантують права людини. З боку росії майже кожен принцип міжнародного права проігнорований. Важливо, задіяти, всі принципи міжнародного права, які виключають агресію за допомогою зброї. Адже, покликанням цих принципів є гарантування безпечного середовища. Крім, принципів міжнародного права, існують і інші нормативні акти, що виступають гарантом, справедливості та мирного врегулювання міждержавних конфліктів. Одним із способів забезпечення безпечного середовища виступає дотримання міжнародних договорів про права людини є важливою складовою міжнародного права та сприяє захисту та співвідношенню прав і свобод людей в усьому світі. Міжнародні договори створюють рамки і засоби для моніторингу, розгляду скарг та вирішення проблем, пов'язаних із правами людини на міжнародному рівні [8]. Міжнародна безпека має велике значення для стабільності та миру в світі і визначається як стан, в якому загрози, конфлікти та ризики міжнародного характеру знаходяться під контролем.

Загалом, міжнародна безпека є фундаментальною умовою для забезпечення стабільності, розвитку та миру в світі. Основна мета міжнародної безпеки - це попередження війн, збереження миру та стабільності в міжнародних відносинах. Безпека сприяє зменшенню конфліктів і можливістю вирішення їх мирними засобами. Міжнародна безпека дозволяє країнам захищати свої національні інтереси та суверенність в умовах, коли існують зовнішні загрози або конфлікти. Країни можуть спокійно розвивати свої господарства, коли існують умови безпеки. Стабільність і мир сприяють економічному розвитку, торгівлі та інвестиціям. Міжнародна безпека включає в себе захист прав людини, оскільки конфлікти та насильство можуть порушувати права людини. Досліджуючи, поняття та значення безпечного середовища, розуміємо, що Україна відстоює права гарантовані міжнародним правом, право на незалежність, суверенність, демократично-правової країни. Так, склалося, що по факту кожен принцип міжнародного права є порушеним, щодо зовнішньої політики України, на жаль, таке порушення не є теоретичним, а має свої фактичні наслідки. Найжахливіший наслідок - це небезпека громадян в країні - це посягання на права людини, на одне з природних прав людини, право на життя, здоров'я. Україна, в даних умовах намагається, якомога ширше охопити середовище кожного громадянина, кожної людини та захистити її права, в першу чергу право на життя.

Література

1. Конституція України : від 28.06.1996 р. : станом на 01 січ. 2006 р. Київ : Ін Юре, 2006. 144 с.
2. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права : ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР N 2148-VIII (2148-08) від 19.10.73. Прийнято 16 грудня 1966 року Генеральною Асамблеєю ООН. *Верховна Рада України : офіційний вебпортал.*

- URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text (дата звернення: 04.12.2023).
3. Про правовий режим воєнного стану : Закон України № 2561-IX від 06.09.2022. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 28. Ст. 250.
 4. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 10.11 2015 р. № 28. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 28. Ст. 250. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 01.12.2023).
 5. Вайцеховська О. Р., Руденко О. В. Міжнародне приватне право: загальна частина : навч.-метод. посіб. Харків : Право, 2023. 256 с.
 6. Грабович Г. Війна і наука. Про істотне, але нечасто обговорюване. *Бюлетень НТШ-А*. Грудень 2022. Ч. 53–54.
 7. Килимник І. І., Бровдій А. М. Міжнародне приватне право : навч. посібник. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 111 с.
 8. Міжнародне приватне право : підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / за ред. проф. В. П. Жушмана та доц. І. А. Шуміло. Харків : Право, 2011. 320 с.
 9. Панафідін І. О. Ідея війни та проблема її трансформації. *Актуальні проблеми духовності* : зб. наук. праць / відп. ред. Я. В. Шрамко. Кривий Ріг, 2010. Вип. 11. С. 315-326.

References

1. Konstytutsiia Ukrainy: vid 28.06.1996 r.: stanom na 01 sich. 2006 r. [Constitution of Ukraine: dated June 28, 1996: as of January 1 2006]. (2006). Kyiv: In Yure, [in Ukrainian].
2. Mizhnarodnyi pakt pro hromadianski i politychni prava: ratyfikovano Ukazom Prezhydii Verkhovnoi Rady Ukrainskoi RSR N 2148-VIII (2148-08) vid 19.10.73. Pryiniato 16 hrudnia 1966 roku Heneralnoiu Asambleieiu OON [International Covenant on Civil and Political Rights: ratified by

- Decree of the Presidium of the Verkhovna Rada of the Ukrainian SSR N 2148-VIII (2148-08) dated 19.10.73. Adopted on 16 June 1966 by the UN General Assembly]. *Verkhovna Rada Ukrainy: ofitsiyni vebportal – Verkhovna Rada of Ukraine Official webportal*. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text [in Ukrainian].
3. Pro pravovyi rezhym voiennoho stanu: Zakon Ukrainy № 2561-IX vid 06.09.2022 [About the legal regime of the military state: Law of Ukraine No. 2561-IX dated September 6, 2022]. (2015). *Vidomosti Verkhovnoi Rady – The Official Bulletin of the Verkhovna Rada* [in Ukrainian].
 4. Pro pravovyi rezhym voiennoho stanu: Zakon Ukrainy vid 10.11 2015 r. № 28 [About the legal regime of the military: Law of Ukraine dated November 10, 2015. No. 28]. (2015). *Vidomosti Verkhovnoi Rady – The Official Bulletin of the Verkhovna Rada*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> [in Ukrainian].
 5. Vaitsekhovska, O. R., & Rudenko, O. V. (2023). *Mizhnarodne pryvatne pravo: zahalna chastyna: navch.-metod. posib.* [International private law: general part: teaching method. manual]. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
 6. Hrabovych, H. (2022). *Viina i nauka. Pro istotne, ale nechasto obhovoriuvane* [War and science. About the essential, but infrequently discussed]. *Biuletyn NTSh-A – Bulletin of the National Academy of Sciences of Ukraine*, 53–54 [in Ukrainian].
 7. Kylymnyk, I. I., & Brovdii, A. M. (2018). *Mizhnarodne pryvatne pravo: navch. Posibnyk* [International private law: teaching. manual]. Kharkiv: KhNUMH im. O. M. Beketova [in Ukrainian].
 8. *Mizhnarodne pryvatne pravo: pidruch. dlia stud. yuryd. vyshch. navch. zakl.* [International private law: textbook for students law higher education closing]. (2011). V. P. Zhushmana, I. A. Shumilo (Ed.). Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].

9. Panafidin, I. O. (2010). Ideia viiny ta problema yii transformatsii. Aktualni problemy dukhovnosti: zb. nauk. prats [The idea of war and the problem of its transformation. Actual problems of spirituality: coll. of science works]. Ya. V. Shramko (Ed.). Kryvyi Rih, 11, 315-326 [in Ukrainian].